

JAMBO YENU BARAFIKI YANGU

Zdravím vás v novém roce, poprvé v roce 2012. Stejně tak, jako vás sužuje nejtěžší zima za poslední desítky let, nás tady teď sužují neskutečná vedra. Dneska už v sedm ráno jsem se potila tak, jako u nás občas v červencové poledne. Měsíc zase uběhl jako voda, dokonce víc jak měsíc. Na ženy s šicími stroji nebo televizorem na hlavě už jsem si zvykla, stejně tak i na všudypřítomné děti a svahilštinu. Co se tu za ten měsíc odehrálo? Leden mi přišel až podezřele krátký. Asi to bude tím, že byly pořád nějaké prázdniny, ty vždycky utíkají rychle. Vánoční prázdniny jsme tu měli až do 8. ledna. Kluci nemají, kromě dopolední dvouhodinové manuální práce co na práci, takže máme práci my. Knihovna, fotbal, film, v depu jsem objevila spoustu staré vlny, tak jsme pletli náramky, chodili po slacklině, kterou mi v balíku poslala moje milovaná rodinka, hráli hry... O prázdninách jsem byla dva dny v Kafubu, u sester salesiánek. Kafubu je nádherné místo uprostřed divočiny, dalo by se říct, asi 15 kilometrů za městem. Hlavním cílem mého tamního pobytu byla oprava šedesáti testů a projektů mých studentů z EcoPo, školy, kde učím. Tady v Bakanja jsem si na to prostě nebyla schopná najít čas. Cíl to ale nebyl ani zdaleka jediný, chtěla jsem poznat místní sestry, duchovně se obohatit... No a odpočinout si, co si budeme povídat☺. Tohle všechno se splnilo do posledního puntíku, dokonce to ještě předčilo má očekávání. V tamní komunitě, u které je velká škola pro holky i s internátem, žijí čtyři sestry a deset novic. Takže deset holek v mém věku, které mi vyprávěly své životní příběhy a popisovaly své rozhodnutí stát se sestrami. Jedna z nich mi při pečení chleba v obrovské venkovní peci vyprávěla, jak byla vždycky největší raubíř a rebel. A že jí ze začátku nikdo její rozhodnutí vstoupit do kláštera nevěřil. Sranda, životní cesty jsou různé... Pobyt v komunitě mě každopádně dost obohatil, uvědomila jsem si, že už mi kluci fakt chybí a těšila jsem se na ně. Při zpáteční cestě jsem nakoupila spoustu chleba a rozdala ho klukům. Byli nejvíc nadšení.

Na začátku měsíce jsme tu měli svátek salesiánské mládeže, teda neslavili jsme ho tady v Bakanja, ale v areálu Imary, velké salesiánské školy ve městě. Děti a mládeže tam bylo neskutečně, po sváteční mši svaté na nás čekaly hry, po obědě různá vystoupení. Naši kluci tancovali limbu a zpívali. Na zpáteční cestu jsme posadili malé kluky do auta a já se vydala spolu s dvěma velkýma klukama pěšky. Jeden z nich mi chtěl ukázat, kde dřív bydlel a tak vůbec, chtěla jsem si pořádně prohlédnout město a vidět neznámé kouty. Nejdřív jsme se byli podívat v katedrále, kde jsem byla poprvé, je to moc hezká stavba evropského stylu. Z centra města k nám do Bakanja je to asi pět kilometrů, my jsme ale procházeli všechno možné, tak to bylo nakonec možná těch kilometrů i deset. Procházeli jsme i parádním parkem s altány a palmami, kde nebyla skoro ani noha. Nečekala jsem, že se něco podobného v Lubumbashi nachází. No a taky jsme procházeli kolem kukuřičných polí a u jednoho z nich nás Tshilombo zastavil. „Tak tady jsem několik měsíců bydlel“, dodal a

ukazoval někam do neurčita, doprostřed pole... Podívali jsme si i na fotbalový stadion ve čtvrti Kenya, který je dost moderní, zrovna byl zápas, tak tam bylo spoustu lidí. No a ve čtvrti Kamalondo, čtvrti plné barů, jak jí místní nazývají, jsme se nemohli nezastavit na jedno, jak se říká u nás.

Co se týče mého vyučování v Eco, probíhá to poklidně. Počet studentů se snížil na 53, takže klídek☺. Mám je docela ráda, snaží se a je to příjemná změna pracovat se svými vrstevníky. Po jedné hodině se mě jeden student zeptal, jestli jsem vdaná. A já říkám, že jo a že na mě doma čeká mých 15 dětí. Tak nevím, jestli mi věřil. Každopádně mě mají v plánu navštívit v Bakanja, teď se chystáme na další anglický projekt,

budou ve skupinách vymýšlet hru pro děti z Bakanja. A pak je s nimi budou realizovat. Taky za mnou po hodině přiběhla jedna studentka a říká mi: „Neznáte Markétu?“ A já říkám: „no jo!“ Markéta je česká dobrovolnice, co byla v Bakanja minulý rok. A ta slečna se jmenuje Cathy, je to neteř abbého, který byl v Bakanja s Markétou. Cathy je super, už za námi byla dvakrát v Bakanja, pomáhala v knihovně, hrála s námi basketbal. Takže máme novou

stažerku

v knihovně.

Malý Victoire Kikuni, menší a divočejší ze sedmiletých dvojčat, co tu máme, se jednou vážně svěřoval svému bratřovi.

„Dneska odpoledne, až skončí kurz, musím do města,“ říká. „Chystám se najít nějakou menší práci, potřebuju si vydělat nějaký ty peníze...“

Měli jsme tu rodičovskou schůzku. Poprvé po několika letech. Kluci obdrželi pozvánky pro rodiče, nebo pro osobu zodpovědnou- starší sourozenec, teta, babička... Tak jsem obdržela taky nějaké pozvánky a slíbila účast. I někteří interní kluci mají rodiče a drtivá většina má tady v Lubumbashi nebo okolí někoho blízkého. Rodičů/zodpovědných dorazilo kolem 150. Řešily se věci typu: školní uniformy, třídní noviny, bitky... Pro některé z rodičů to bylo poprvé, co viděli, kde jejich děti studují. Takže přínosné to bylo určitě. Akce školní uniformy je taky zajímavá. Uniformy by měli kluci nosit všechny všední dny kromě středy. Jak jsme ale konstatovali, z interních kluků měli v poslední době uniformu tak tři. Na začátku roku všichni uniformu prý měli. Otázka zněla, co tedy budeme dělat. Na oné třídní schůzce se totiž rozhodlo, že kluci, kteří uniformu mít nebudou, nesmí do třídy. Tak jsem se vydala do depa s oblečením a vybrala všechna bílá trička, co jsem našla. Od jedné maminky jsme dostali

nějaké starší bílé košile pro nejmenší. Tak jsem to všechno vyprala a umístila do velké přepravky. No a nastolili jsme systém. Ráno si kluci přijdou pro uniformu a ve dvanáct, předtím, než se jdou najíst, ji musí zase odevzdat. A každý pátek je peru. Uniformy jsou podepsané lihovkou.. Systém parádní, realizace občas trochu pokulhává. Když některý z kluků uniformu neodevzdá a nosí ji celý den, tak je pak tak špinavá, že se nedá pomalu vyprat. Proč musí být školní uniformy bílé???

Neděle mám takové výletní. Jednou za měsíc mám v Bakanja na starosti kluky, jinak můžu vyrazit, kam chci. Takže jsem byla na celý den v Kipushi, v městě asi 30 kilometrů od Lubumbashi, u kamaráda Christiana, jednoho kluka z Magone, navštívili jsme bazén, jezero, hranice se Zambií, hráli na bubny, vařili... Taky jsem byla na stadionu v Kenyi, to byla velká akce, se dvěma velkýma klukama z Bakanja. Byl to zápas T.P. (=tout puissant) Mazembe z Lubumbashi proti jednomu týmu ze Zambie. Hodně lidí tady žije fotbalem, to vidím i v komunitě, když je v televizi nějaký zápas. Nebaví se o ničem jiném... Bylo tam na 40.000 lidí, z toho žen tak jedno procento. T.P.Mazembe vyhráli, ještě že tak, jinak by to asi nedopadlo dobře. Seděli jsme na otevřené „tribuně“ a to odpoledne nebyl jako naschvál na obloze ani mráček. A sluníčko pařilo, mohlo být tak 40 stupňů určitě. Tak jsem trošku zčervenala, i když teda musím říct, že moje pleť začíná tmavnout. Abyste mě po mém návratu vůbec poznali... No a teď v neděli jsem byla ve vězení Kasapa, jediném vězení v Lubumbashi. Jela jsem s otcem Domingem, španělem, který tam každou neděli vozí jídlo. Vzala jsem s sebou čtyři velké kluky, kteří mi pomáhají v depu s oblečením. Vytřídili jsme společně oblečení, které bylo buď moc velké, moc staré, nebo prostě nějak nevyhovující, narvali jsme je do dvou pytlů a vzali je s sebou. Dostat se dovnitř není jen tak, ale díky tomu, že je tam otec Domingo známá firma, jsme vešli bez problémů. Po cestě do vězení byli asi čtyři hlídky vojáků s puškami a bazukami, nebo co to bylo za stroje. Člověk by si řekl, že utéct je nemožné. Co se ale nestalo v září 2011, k bráně dorazila dodávka s komandem, postřílela hlídače, ostatní vojáci utekli a ven se dostalo na 900 vězňů. Mimo jiné i jeden ze současných studentů v Bakanja... Momentálně je ve vězení 948 mužů a 22 žen. My se nejdřív zúčastnili mše svaté, která byla v devět ráno v místním „kostele“. V areálu vězení je možnost zúčastnit se katolické nebo protestantské mše. Anebo muslimského obřadu. Chorál byl složen asi z 5 mamin, vězenkyň a pár mužů,

vězňů. A pár malých dětí. Některé z vězenkyň mají s sebou ve vězení totiž i své malé děti. „Jó, těm říkáme volní vězni,“ řekl nám Deo, advokát, který je zavřen už druhý týden kvůli jednomu svému klientovi. Inteligentní člověk, který rozjel v místní knihovně kurz práva pro vězně a dozorce. Díky němu jsme se dostali i do pavilónů pro děti a pro ženy. Pro děti, to znamená 14-18 let. Překvapivě čistá budova, kde je 26 nezletilých kluků. Franc, sedmnáctiletý kluk z Kenyi, nás provázel pavilónem. Bydlí jich osm v každém pokoji, dva na jedné posteli. „Jeden z mých kamarádů mě pozval k nim do firmy, ať s nimi pracuju. A pak se naskytly nějaké problémy, ukradl 4 počítače a svedl to na mě. Proto jsem tady,“ odpověděl mi Franc na moji otázku, co se stalo. A nakonec z něj vypadlo, že

chodil do školy tady u nás v Bakanka centre! Jeho maminka zemřela a tatínek neví, že je ve vězení. Franc nechce, aby se to dozvěděl, prý by to byla katastrofa. Tak teď čeká na 6. března, kdy se jeho případ dostane k soudu. Deo, ten advokát, se o ten jeho případ prý začne zajímat, až ho pustí (jestli ho pustí). Mám jeho kontakt, tak uvidíme. Taky jsme viděli místní nemocnici, byli jsme v místnostech, kde odkládají mrtvé, kde zavírají vážné případy, v místnostech s exkrementy na podlaze. Ve vězení se být nemocný moc nevyplatí. Pak jsme se vydali rozdávat oblečení. Vyhledávali jsme typy s roztrhanými košilemi a záplatovanými kalhotami, jen co jsme ale jednou otevřeli pytel, hned se na něj všichni vrhli. Jako kluci z Bakanja při rozdávání bonbónů. Nechali jsme jim tam i prázdné pytle, někteří z vězňů totiž nemají na čem spát. Když jsme vycházeli z vězení, tak jsme si všimli, že Serge, jeden z kluků, co tam byli s námi, tam zůstal. Voják zavřel dveře a konstatoval: „Není na seznamu, musí tam

zůstat.“ Necháпали jsme a začali jsme panikařit, voják se ale zasmál, dveře otevřel a Serge, celý bílý vyšel, spíš vyběhl, z vězení. Prý to byl vtip, podotkl voják. Heh.

Taky jsem strávila pár večerů v l'Halle d'Etoile, lubumbashském kulturním středisku. Byly to jazz večery s hudbou všech žánrů (kromě jazzu), pivem, filmem... Moc příjemné místo.

Poslední lednový den byl svátek Dona Boska. Don Bosko je zakladatel salesiánů, takže my, jakožto salesiánské centrum vedené salesiánskou komunitou jsme to museli náležitě oslavit. Oslavili jsme to s 516 kluky (i z jiných salesiánských domů) mší svatou, sportovními turnajemi pro kluky větší a velkou hrou (já jsem, zahalena v hábitu, hrála Marie Dominique Mazzarello, spoluzakladatelku salesiánek) pro menší kluky. Po obědě dostali všichni balíček s kusem oblečením, sušenkami, balónem a sladkým nápojem.

Sladké nápoje pro 500 kluků by stály asi tak 400 dolarů, tak jsme se při setkáním s komunitou rozhodli, že to necháme Boží prozřetelnosti. No a jak jsme se modlili, tak mě napadlo zajít do Bralimy, místní velké společnosti s pivem a sladkými nápoji. Požádat o dar. Poprvé jsem neuspěla, šéf nebyl přítomen. Podruhé jsem měla větší štěstí, po hodinovém čekání mě přijal. K mému překvapení to nebyl 60letý konžan, jak jsem očekával, ale asi 26letý Holanďan. Neskutečně příjemný mladík, se kterým jsme se bavili o různých značkách piva, mi oznámil, že darovat 500 sladkých nápojů není vůbec žádný problém. Nakonec nám do Bakanja dovezli i stokáž a led....

Byla jsem jednou na návštěvě u starší sestry jednoho kluka. Mimi, tak se jmenovala, neměla pro kluky z ulice moc pochopení. „Vždyť jsou to samí vagabondi a čarodějové. Zнала jsem jednoho bělocha, kterého takovýhle kluci zabili. Dej si pozor!“ Takových lidí s takovým myšlením je v Lubumbashi bohužel spousta.

Taky jsem konečně chutnala kaši, co kluci jedí každé ráno. Je to voda, mouka a cukr. Ale je to dobré, chutná mi to, taková naše kukuřičná kaše. A kluci se naučili české základy: „Mám rád kaši“ ☺.

Takhle jsem jednou ve středu ve městě potkala dva bělochy. Na první pohled mi přišli sympatičtí, tak jsme se dali do řeči. André a Sophie, Rakušan a Němka, žongléři, kteří jsou tady v Lubumbashi na tři týdny. No a pozvali mě na svojí sobotní show. Tak jsme v sobotu vzali auto a 14 kluků (více se jich do auta nevešlo) a vyrazili. Show byla v centru Mutoto, což je neskutečně klidné středisko pro děti z ulice uprostřed lesa. A byla to pecka. Tohle centrum kooperuje s jedním německým akrobatickým centrem, které je sponzoruje, takže každý rok vyrážejí všichni na dva měsíce do Německa na turné. Takže to byla show skutečně na úrovni. Salta, přemety, žonglování, obří pyramidy... Po skončení připravili i malý workshop pro naše kluky, takže jsme si mohli všechno vyzkoušet. Úžasné.

No a máme tu skvělé hráče basketbalu. Akorát nemají boty, oblečení a čas od času míč. Tak jsem si říkala, že je to škoda. Pokud by někdo z vás náhodou o někom věděl. Co takhle spolupráce českého a konžského týmu? ☺

Taky bych chtěla zmínit případ malého desetiletého Charlieho a jeho dvanáctiletého bráchy Kellyho. Bydlí se svojí babičkou a tatínkem, maminka jim zemřela. Tatínek je vážně nemocný a za důvod jeho nemoci jsou viněni právě kluci, jsou obviněni z čarodějnictví. Rodina je neskutečně chudá, pracovala jsem několikrát s Charliem a pokaždé si mi postěžoval, jaký má hlad. Bude to jedna z rodin, kde mají děti jídlo jen jednou denně. A to u nás v poledne v Bakanja. Jednou ráno kluci přiběhli bez bot a se slzami v očích, že je babička vyhodila z domova. A že už se nechtějí vrátit domů, že chtějí být u nás na internátě. Naši sociální pracovníci se s nimi vydali do rodiny a babička řekla, že je prý ochotná si je doma nechat pod podmínkou, že budou kluci pokřtěni. Že snad jejich čarodějnictví vymizí...

To bude asi tak všechno. Teda není to všechno, víc už by vás ale asi stejně nebavilo číst. Tak si to nechám na příště. Každopádně vám přeju, ať se máte hezky. Ať nezmrznete, stejně si myslím, že si tu strašlivou zimu tam u vás vymýšlíte, v tom našem 40i stupňovém vedru vám to nějak nejsem schopná uvěřit. Tak zase za měsíc!